



Eindopdracht

Dilek Durmaz

1 SITUATIESCHETS VAN DE TAALGEMEENSCHAP

In de jaren '60 arriveerden de eerste Turken in België om de tekorten aan werkkrachten op te vullen. Toen waren er ook geen taal- of diploma vereisten. In eerste instantie waren het de mannen die hier kwamen werken, later werden de gezinnen overgebracht.

Ikzelf ben ook van Turkse origine, 2^{de} generatie.

De Turkse gemeenschap in België zijn Turken van de 1^{ste} generatie: die zijn hier einde jaar 1960, begin 1970 als arbeidsmigrant gemigreerd en kennen vaak onvoldoende of geen Nederlands, 2^{de} generatie: zijn de kinderen van de 1^{ste} generatie Turken die hier geboren zijn. Zij hebben hier veelal school gelopen en kennen vaak Nederlands. Ondertussen ook al 3^{de} generatie Turken, de kleinkinderen van de 1^{ste} generatie Turken.

Momenteel leven er ongeveer 230.000 Turken in België en vormen één van de grootste allochtone groepen.

De meerderheid van Turken leeft in Brussel, meer bepaald Schaarbeek (+/- 75.000). Naast Limburg en Luik kennen ook de grootsteden Antwerpen en Gent een hoge concentratie van inwoners met Turkse origine. Ik spreek over Turkse origine omdat de meeste Turken ondertussen ook de Belgische nationaliteit hebben.

De meeste Turken (+/- 1/3^{de}) die in Brussel en Gent wonen zijn afkomstig van Afyon, Emirdag en Piribeyli.

Het Turks maakt deel uit van de familie Turkse talen, die ook gesproken worden in een groot deel van Centraal-Azië, en die een zo grote onderlinge verwantschap hebben, dat ze grotendeels onderling verstaanbaar zijn.

Het Turks wordt geschreven met het enigszins aangepaste Latijnse alfabet. Zo zijn onder andere de letters 'x,q en w' niet opgenomen in het alfabet, terwijl er wel andere extra letters zijn toegevoegd: 'ç, ğ, ı,ö,ş en ü.

Het Turks alfabet werd in 1928 in het kader van de Kemalistische hervormingen in Turkije ingevoerd. Tot dan werd het Arabische alfabet gebruikt wat men het Ottomaans noemde. Door taalzuivering heeft men de invloed van het Arabisch in het hedendaagse Turks drastisch gereduceerd. Hierdoor is er wel een groot verschil in woordenschat ontstaan.

De Turkse gemeenschap in België, meer bepaald in Oost-Vlaanderen, waar ik woon, zijn mensen vanuit de bovenvermelde streken. Ze spreken vaak geen algemeen Turks maar dialecten hiervan. De dialecten zijn wel verstaanbaar onder elkaar. Daar ze met grote aantallen aanwezig zijn en geconcentreerd wonen in bepaalde wijken vinden ze het vaak ook niet nodig om het Nederlands aan te leren.

De meeste kinderen die nu op de schoolbanken zitten zijn successief tweetalig. Zij komen pas met het Nederlands in contact op school. Het is pas op school dat de kinderen het Nederlands leren. Vaak spreken ze noch thuis, noch met vrienden de Nederlandse taal. In het aanleren van het Nederlands speelt de school dus een belangrijke rol voor het meertalig kind.

2 CONTRASTIEVE ANALYSE

2.1 FONOLOGIE

NEDERLANDS			TURKS		
vocalen					
a	[ɑ]	<i>kat</i>	a	[ɑ]	Yat
	[a]	<i>manen</i>		[a]	Bazen
aa	[a]	<i>maan</i>	-	-	-
e	[ə]	<i>de</i>	e	-	-
	[ɛ]	<i>pet</i>		[ɛ]	Tek
	[e]	<i>meren</i>		-	-
ee	[e]	<i>meer</i>	-	-	-
i	[ɪ]	<i>pit</i>	ı		ıslak
ie	[i]	<i>lied</i>	i	[i]	kim
o	[ɔ]	<i>top</i>	o	[ɔ]	Top
	[o]	<i>hopen</i>	ö	[œy]	Özlem
oo	[o]	<i>hoop</i>	-	-	-
u	[ʏ]	<i>bus</i>	u	[u]	Bulmak
	[y]	<i>muren</i>	ü	[ø]	Düşünmek
uu	[y]	<i>muur</i>	-	-	-
oe	[u]	<i>koek</i>	-	-	-
eu	[ø]	<i>neus</i>	-	-	-
ou	[ʌu]	<i>zout</i>	-	-	-
au	[ʌu]	<i>rauw</i>	-	-	-
ui	[œy]	<i>huis</i>	-	-	-
ei	[ɛi]	<i>geit</i>	-	-	-
ij	[ɛi]	<i>tijd</i>	-	-	-

NEDERLANDS			TURKS		
consonanten					
b	[b]	<i>boot</i>	b	[b]	bebek
c	[k]	<i>cactus</i>	c	[dʒ]	can
	[s]	<i>citroen</i>	ç	[tʃ]	çiçek
ch	[x]	<i>chaos</i>	-	-	-
	[ʃ]	<i>chef</i>	-	-	-
d	[d]	<i>dak</i>	d	[d]	dar
f	[f]	<i>fiets</i>	f	[f]	fare
g	[ɣ]	<i>gat</i>	g	[g]	gerekli
	[g]*	<i>garçon</i>	ğ	[x]	uğurlu
h	[ɦ]	<i>hand</i>	h	[ɦ]	harika
j	[j]	<i>jas</i>	j	-	-
	[ʒ]	<i>journaal</i>		[ʒ]	jöle
	[dʒ]*	<i>jazz</i>		-	-
k	[k]	<i>kat</i>	k	[k]	kelebek
l	[l]	<i>lamp</i>	l	[l]	lamba
m	[m]	<i>maan</i>	m	[m]	masa
n	[n]	<i>net</i>	n	[n]	nazlı

Ng	[ŋ]	<i>ring</i>	-	-	-
P	[p]	<i>pop</i>	p	[p]	parlak
Q	[k]	<i>quote</i>	-	-	-
R	[r], [R]	<i>rijp</i>	r	[r]	rakam
S	[s]	<i>soep</i>	s	[s]	sabır
			ş	[ʃ]	şişe
T	[t]	<i>tijd</i>	t	[t]	tad
V	[v]	<i>vier</i>	v	[v]	vazo
W	[u]	<i>wie</i>	-	-	-
X	[ks]	<i>xylofoon</i>	-	-	-
Y	[j]	<i>yoga</i>	y	[j]	yazlık
Z	[z]	<i>zacht</i>	z	[z]	zaman

* enkel in leenwoorden

2.2 MORFOLOGIE

2.2.1 LIDWOORDEN

NEDERLANDS		enkelvoud		meervoud	
bepaald lidwoord	mannelijk	de	<i>de man</i>	de	<i>de mannen</i>
	vrouwelijk		<i>de vrouw</i>		<i>de vrouwen</i>
	onzijdig	het	<i>het boek</i>		<i>de boeken</i>
onbepaald lidwoord	mannelijk	een	<i>een man</i>	-	<i>mannen</i>
	vrouwelijk		<i>een vrouw</i>		<i>vrouwen</i>
	onzijdig		<i>een boek</i>		<i>boeken</i>

TURKS: GEEN LIDWOORDEN!		enkelvoud		meervoud	
bepaald lidwoord	mannelijk	-	<i>adam</i>	-	<i>Adamlar</i>
	vrouwelijk	-	<i>Kadın</i>	-	<i>Kadınlar</i>
	onzijdig	-	<i>Kitap</i>	-	<i>Kitaplar</i>
onbepaald lidwoord	mannelijk	-	<i>Adam</i>	-	<i>Adamlar</i>
	vrouwelijk	-	<i>Kadın</i>	-	<i>Kadınlar</i>
	onzijdig	-	<i>Kitap</i>	-	<i>Kitaplar</i>

2.2.2 ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN (MEERVOUD)

NEDERLANDS		
mannelijk	enkelvoud + '-en'/'-s'	<i>stoelen</i> <i>tafels</i>
vrouwelijk		
onzijdig		

TURKS		
mannelijk	Enkelvoud + '-ler' of '-lar'	Sandalyeler Masalar
vrouwelijk		
onzijdig		

2.2.3 BIJVOEGLIJKE NAAMWOORDEN (CONGRUENTIE)

NEDERLANDS		enkelvoud		meervoud	
bepaald lidwoord	mannelijk	+ '-e'	<i>de kleine man</i>	+ '-e'	<i>de kleine mannen</i>
	vrouwelijk		<i>de kleine vrouw</i>		<i>de kleine vrouwen</i>
	onzijdig		<i>het kleine boek</i>		<i>de kleine boeken</i>
onbepaald lidwoord	mannelijk	+ '-e'	<i>een kleine man</i>	+ '-e'	<i>kleine mannen</i>
	vrouwelijk		<i>een kleine vrouw</i>		<i>kleine vrouwen</i>
	onzijdig	-	<i>een klein boek</i>	-	<i>kleine boeken</i>

TURKS		enkelvoud		meervoud	
bepaald lidwoord	mannelijk	-	<i>Küçük adam</i>	-	<i>Küçük adamlar</i>
	vrouwelijk	-	<i>Küçük kadın</i>	-	<i>Küçük kadınlar</i>
	onzijdig	-	<i>Küçük kitap</i>	-	<i>Küçük kitaplar</i>
onbepaald lidwoord	mannelijk	-	<i>Bir küçük adam</i>	-	<i>Küçük adamlar</i>
	vrouwelijk	-	<i>Bir küçük kadın</i>	-	<i>Küçük kadınlar</i>
	onzijdig	-	<i>Bir küçük kitap</i>	-	<i>Küçük kitaplar</i>

2.2.4 VOORNAAMWOORDEN

NEDERLANDS		persoonlijk vnw	wederkerend vnw	bezittelijk vnw	
enkelvoud	1 ^e pers	ik	me	mijn	<i>Ik was me. Ik was mijn zus.</i>
	2 ^e pers	jij	je	jouw	<i>Jij wast je. Jij wast jouw zus.</i>
	3 ^e pers	hij/zij/het	zich	zijn/haar	<i>Hij wast zich. Hij wast zijn zus.</i>
meervoud	1 ^e pers	wij	ons	ons/onze	<i>Wij wassen ons. Wij wassen onze zus.</i>
	2 ^e pers	jullie	je/jullie	jullie	<i>Jullie wassen je. Jullie wassen jullie zus.</i>
	3 ^e pers	zij	zich	hun	<i>Zij wassen zich. Zij wassen hun zus.</i>
TURKS		persoonlijk vnw	wederkerend vnw	bezittelijk vnw	
enkelvoud	1 ^e pers	Ben	-	Benim	<i>Yıkıyorum. Kız kardeşimi yıkıyorum.</i>
	2 ^e pers	Sen	-	Senin	<i>Yıkıyorsun. Kız kardeşini yıkıyorsun.</i>
	3 ^e pers	O	-	Onun	<i>Yıkıyor. Kız kardeşini yıkıyor.</i>
meervoud	1 ^e pers	Biz	-	Bizim	<i>Yıkıyoruz. Kız kardeşimizi yıkıyoruz.</i>
	2 ^e pers	Siz	-	Sizin	<i>Yıkıyorsunuz. Kız kardeşinizi yıkıyorsunuz.</i>
	3 ^e pers	onlar	-	Onların	<i>Yıkıyorlar. Kız kardeşlerini yıkıyorlar.</i>

2.2.5 WERKWOORDEN

NEDERLANDS		onvoltooid tegenwoordige tijd (OTT)		voltooid tegenwoordige tijd (VTT)	
enkel-voud	1 ^e pers	stam	<i>ik werk</i>	OTT van 'hebben/zijn' + voltooid deelwoord	<i>ik heb gewerkt</i> <i>jij hebt gewerkt</i> <i>hij heeft gewerkt</i> <i>wij hebben gewerkt</i> <i>jullie hebben gewerkt</i> <i>zij hebben gewerkt</i>
	2 ^e pers	stam + '-t'	<i>jij werkt</i>		
	3 ^e pers		<i>hij werkt</i>		
meer-voud	1 ^e pers	infinitief	<i>wij werken</i>		
	2 ^e pers		<i>jullie werken</i>		
	3 ^e pers		<i>zij werken</i>		
		onvoltooid verleden tijd (OVT)		voltooid verleden tijd (VVT)	
enkel-voud	1 ^e pers	stam + '-te'/'-de'	<i>ik werkte</i>	VTT van 'hebben/zijn' + voltooid deelwoord	<i>ik had gewerkt</i> <i>jij had gewerkt</i> <i>hij had gewerkt</i> <i>wij hadden gewerkt</i> <i>jullie hadden gewerkt</i> <i>zij hadden gewerkt</i>
	2 ^e pers		<i>jij werkte</i>		
	3 ^e pers		<i>hij werkte</i>		
meer-voud	1 ^e pers	stam + '-ten'/'-den'	<i>wij werkten</i>		
	2 ^e pers		<i>jullie werkten</i>		
	3 ^e pers		<i>zij werkten</i>		
		toekomstige tijd		voorwaardelijke tijd	
enkel-voud	1 ^e pers	OTT van 'zullen' + infinitief	<i>ik zal werken</i>	VTT van 'zullen' + infinitief	<i>ik zou werken</i> <i>jij zou werken</i> <i>hij zou werken</i> <i>wij zouden werken</i> <i>jullie zouden werken</i> <i>zij zouden werken</i>
	2 ^e pers		<i>jij zal werken</i>		
	3 ^e pers		<i>hij zal werken</i>		
meer-voud	1 ^e pers		<i>wij zullen werken</i>		
	2 ^e pers		<i>jullie zullen werken</i>		
	3 ^e pers		<i>zij zullen werken</i>		

TURKS		onvoltooid tegenwoordige tijd (OTT)		voltooid tegenwoordige tijd (VTT)	
enkel-voud	1 ^e pers	'çalışmak'is het werkwoord	<i>Çalışıyorum</i>		<i>Çalıştım</i>
	2 ^e pers		<i>Çalışıyorsun</i>		<i>Çalıştın</i>
	3 ^e pers		<i>Çalışıyor</i>		<i>Çalıştı</i>
meer-voud	1 ^e pers		<i>Çalışıyoruz</i>		<i>Çalıştık</i>
	2 ^e pers		<i>Çalışıyorsunuz</i>		<i>Çalıştınız</i>
	3 ^e pers		<i>Çalışıyorlar</i>		<i>Çalıştılar</i>
		onvoltooid verleden tijd (OVT)		voltooid verleden tijd (VVT)	
enkel-voud	1 ^e pers		<i>Çalışıyordum</i>		<i>Çalışmıştım</i>
	2 ^e pers		<i>Çalışıyordun</i>		<i>Çalışmıştın</i>
	3 ^e pers		<i>Çalışıyordu</i>		<i>Çalışmıştı</i>
meer-voud	1 ^e pers		<i>Çalışıyorduk</i>		<i>Çalışmıştık</i>
	2 ^e pers		<i>Çalışıyordunuz</i>		<i>Çalışmıştınız</i>
	3 ^e pers		<i>Çalışıyorlardı</i>		<i>çalışmıştılar</i>
		toekomstige tijd		voorwaardelijke tijd	
enkel-voud	1 ^e pers		<i>Çalışacağım</i>		<i>Çalışacaktım</i>
	2 ^e pers		<i>Çalışacaksın</i>		<i>Çalışacaktın</i>
	3 ^e pers		<i>Çalışacak</i>		<i>Çalışacaktı</i>
meer-voud	1 ^e pers		<i>Çalışacağız</i>		<i>Çalışacaktık</i>
	2 ^e pers		<i>Çalışacaksınız</i>		<i>Çalışacaktınız</i>
	3 ^e pers		<i>Çalışacaklar</i>		<i>Çalışacaktılar</i>

2.3 SYNTAXIS

2.3.1 WOORDVOLGORDE

NEDERLANDS		
hoofdzin	onderwerp – werkwoord – lijdend voorwerp	<i>Jan koopt een appel.</i>
bijzin	onderwerp – lijdend voorwerp – werkwoord	<i>Ik denk dat Jan een appel koopt.</i>
vraagzin	werkwoord – onderwerp – lijdend voorwerp	<i>Koopt Jan een appel?</i>

TAAL: TURKS		
hoofdzin	Onderwerp – lijdend voorwerp - werkwoord	<i>Jan bir elma satın alıyor.</i>
bijzin	Onderwerp – lijdend voorwerp – werkwoord	<i>Jan in bir elma satın aldığını düşünüyorum.</i>
vraagzin	Onderwerp – lijdend voorwerp – werkwoord	<i>Jan bir elma mı satın alıyor?</i>

2.4 BESLUIT

De moeilijkste elementen voor mensen die Turks als moedertaal hebben en Nederlands leren zijn:

Het Turks is een klankzuivere taal. Een bepaalde klank kan je maar op één manier schrijven. Ook al begrijp je de betekenis niet, je kan het woord perfect schrijven als je weet hoe die bepaalde klank geschreven wordt.

Het Nederlands integendeel heeft geen eenduidig verband tussen klank en uitspraak. Dit maakt dan ook dat Turkstaligen die op latere leeftijd Nederlands leren het nog moeilijker hebben met het schrijven van de taal dan de uitspraak.

Ook de uitspraak van bepaalde klanken is en blijft heel moeilijk voor velen, ondanks het bereiken van een bepaald niveau Nederlands. Tweeklanken bijvoorbeeld zijn moeilijk uit te spreken, alsook combinaties van letters zoals de 'sch' bijvoorbeeld.

Het leggen van de juiste accenten of klemtoon op de juiste syllabe is ook een heel moeilijk component.

Ook de grammatica of de taalvorm van het Nederlands is heel moeilijk onder de knie te krijgen voor Turkstaligen. Het Turks is een taal met heel veel achtervoegsels. Met 1 woord in het Turks zeg je soms een hele zin in het Nederlands. De woordenschat of het lexicon van een Turkstalige kan bijvoorbeeld wel heel ruim en uitgebreid zijn, maar toch kan hij heel erg veel fouten semantische fouten maken. Vooral in het correct vervoegen van werkwoorden en het gebruik van hulpwerkwoorden zijn hierbij heel moeilijke elementen.

Lidwoorden en voorzetsels zijn heel moeilijk bij het verwerven van de Nederlandse taal, daar deze ontbreken in het Turks.

Geslacht: mannelijk of vrouwelijk zelfstandig naamwoord → ook een heel moeilijk element. Hieraan gelinkt ook hem/haar, zij/hij, haar/zijn, die/dat, ...

Wat ik meer en meer bij kinderen opmerk die tweetalig zijn, is het mengen van de 2 talen, codewisseling. Heel veel kinderen van de 3^{de} generatie die hier opgroeien kunnen helaas geen deftig gesprek meer voeren in één taal.